

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kakšen prijatelj je celjski nemčurski listič Slovincem.

(Dopis iz celjske okolice.)

Krajni šolski svet za celjsko okolico je meseca majnika pretečenega leta sklenil, da se ima v njegovem delokrogu uradovati v slovenskem jeziku. To je tudi celó pametna reč, kterež se razumen človek na celem svetu ne more ustavljati. Pričakovati bi torej bilo, da mu bo tudi okrajni šolski svet za celjski sodnijski okraj odgovarjal v ravno tistem, to je v domačem, slovenskem jeziku, v katerem mu krajni šolski svet pošilja svoja poročila. Toda veliki prijatelj (?) naših kmetov, znani dr. Glantschnigg, je dosegel s svojim nasvetom pri okrajnem šolskem svetu, da se pri tem uradu pisari izključljivo le v edino zveličavnem nemškem jeziku. Ta ljubeznjivi kmetški prijatelj toraj hoče po vsej sili, da si slovenski kmetje najamejo in drago plačujejo tolmača, kateri naj prestavlja nemški pisana pisma, ki dohajajo krajnim šolskim svetom od okrajnega sveta, na domači, slovenski jezik.

Ti dragoletni „kmetški prijatelj“ doktor Glantschnigg, ali ne veš, kako se ima govoriti s slovenskim kmetom? Ali mar misliš, da smo mi kmetje samo za to, da bomo zraven drugih silnih stroškov morali vedno najemati in po nepotrebnem plačevati tujce, kateri nam bojo tolmačili tvojo nemčursko brozgo? Zakaj se ne bi slovenski govorilo in pisalo nam slovenskim ljudem, da bomo sami vedeli, kaj se od nas želi? Če si res pravi „kmetški prijatelj“, privošči nam to dobroto, drugače te smatramo vedno kot lisjaka.

Načelnik krajnega šolskega sveta za celjsko okolico g. Lipovšek ni hotel sprejemati v tujščini pisanih dopisov okrajnega šolskega sveta, temveč je na kratko zapisal na vsako tako pismo: Ne razumim Fr. Lipovšek m/p.

Okrajni šolski svet celjski pa meni, da ima pravico tirjati od svojih podložnih šolskih

svetov, da se ti morajo naučiti nemškega jezika, ali plačevati pisarja, ki bo ljudem jasnili, kaj g. dr. Glantschnigg, g. Haas ali g. Ambrožič od njih želijo. Govorilo se je vže o kazni, ktera se ima naložiti imenovanemu načelniku, šolskemu očetu Lipovšku, če si ne bo hotel najeti in plačati nepotrebnega pisarja. Okrajni šolski svet se celó opira na glasoviti paragraf 19, vsled kterega ima okrajni šolski svet pravico, terjati od svojih podložnikov, da morajo sprejemati njegova nemška pisma. Ces. kraljevi okrajni glavvar Haas je podpisan na tem pismu.

Vlada, ki je pravico obljubila vsem narodom, vidi sedaj lahko, kako se nalagajo ljudem nepotrebna bremena! — Bomo videli, kaj nam reče minister Konrad.

Opozorujemo pa druge krajne šolske svete, naj nikakor ne sprejemajo v tujščini pisanih naznanil in dopisov svojih predpostavljanih šolskih svetov. Kajti živa duša ne sme siliti, da bi se zavoljo nekterih vrtoglavih nemčurskih lisjakov morali učiti tujega jezika. In če nemški jezik še tako dobro razumevajo, tirja narodni ponos, da ne ližejo „tujčeve pete“, kakor to delajo nekteri slovenski Judeži, katere bodi sram pred celim poštenim slovenskim svetom.

Gospodarske stvari.

Vinoreja ali vinstvo.

(Spisuje France Jamšek.)

„Vinograd obdelovati
Slovincév vsak mora znati;
Kdor delal prav ne bo,
Naj pije pa vodo.“
Slomšek.

I. Vinska trta, trs ali loza.

Vinska trta je grm s kolenčastimi vejami, ktere se spenjajo s svojimi žvegelnju podobnimi rokičami (viticami) po drugem grmovji in drevji, če ji ni človek nalašč zato kôla postavil.

Listi so dolgo-peceljnat, okroglo-srčasti, tro-ali petero-krpasti, nejednako in debelo napiljeni, kateri so spodaj kosmati, dokler so mladi. Mali, rumenkasto-zeleni cveti izrastó v gostih kitah, diše prijetno, „resedi“ podobno, in imajo peterozobčasto čašo in petero venčevih lističev, ki pa imajo to čudno posebnost, da niso pri dnu skup zraščeni, kakor je to pri drugem cvetju, ampak pri vrhu. Venec čepi tedaj na vseh peterih prašnikih in na pestiči, kakor okrogla strešica. Plod (jagoda) je dvojno- do četvero-semensk (pečkast), verlosočnat, vrezno-sladek in navadno podolgovat. Po barvi je grozdje ali rumenkasto, svetlo-zeleno, rudečkasto ali pa modro.

Vinika ali divja vinska trta je posebno pripravna za vrtno izbice in za zakrivanje golih sten. Njeno listje postane rudeče na jesen.

Prvotni dom obče-priljubljene vinske trte je Azija. Že Noe jo je vzrejal in ž njenega ploda pijačo pripravljaj. V južnem Kavkazu nahajajo se še dandanešnji najlepše in največe trte (tudi podivjane), na katerih zrastejo grozdi po 5 do 7 kg. težki.

Podnebje jej tam posebno ugaja, ker jo orjaško pogorje pred mrzlimi, zlasti severnimi vetrovi varuje, okoli ležeča morja pa vročino po leti zmanjšujejo, kajti ta plemenita rastlina pozebe v trdej zimi (koliko trsov, zlasti starih in starikavih, je 1880 l. po naših vinogradih popokalo!) in vsahne v prehudej vročini; tedaj ljubi najbolj zmerno podnebje; vroči in mrzli pas pa sta ji pogubna.

Iz sv. Pisma bi se dalo dokazati, da so Egipčani in Izraelci davno pred Kristusom grozdje in vino poznali. V Europo so prinesli Feničani vinsko trto iz Azije in sicer na južno Francosko vže 600 let pr. Kr., na Gerško pa okoli 180 l. pr. Kr., od koder se je po Italiji raznesla. Rimski cesar Domicijan je bil sicer prepovedal trto, a dobri cesar Prob (267 l. po Kr.) ki je sam rad vino pil, je celó zapovedal jo nasaditi za Renom in po Panoniji. Takrat so jo zasajali po Slovenskem, Hrvaškem, Ogerskem in Srbskem.

Apno za ribnike.

Jeseni, ko se je ribnik poribil, se po ribnikovih jarkih, po katerih se voda pretaka, apnovega mleka t. j. v vodi raztopljenega apna nalije. V tem apnovem mleku vzamejo vsi ribam škodljivi mrčesi konec, posebno ribjim ikram škodljiva riba „zet“ in „kozak“ črni hrošč, ki se največ od mladih ribic živi in jih neštevilno veliko polovi. Ko se potem ribnik zopet začne natekati, je apnovo mleko ugonobljivo svojo moč že večidel izgubilo in koristnim ribam nič več ne škoduje, in se tako očiš-

čen ribnik zopet lahko z mladim ribjim zarodom nasadi.

Tako se je na primer nekemu gospodarju v ribniku $\frac{3}{16}$ hektare velikem, kterege so studenci napajali in kterege je več let zaporedoma rabil v to, da je postervine zalege v njem čez leto redil, veliko veliko škodljivih rib „zeti“ imenovanih zaredilo, ki so mu več let zaporedoma med postervino zalego veliko kvara napravile. Jeseni leta 1879 je toraj po vodnih jarkih, ki so mu ribnik napajali, potem ko je bil vodo iz ribnika izpustil, toliko apnovega mleka dal politi, da so vse ribe zeti konec vzele. Nasledki so bili prav iznenadni. Spomladi leta 1880 je dal 1500 rib kaliforniškega lososa v ribnik nasaditi in ko je posneje dal ribiti, navolili so 1782 črstvih lososov.

Kdor si hoče živinske krme prihraniti.

1. Naj gleda na to, da živini take krme ne zmanjka, v kateri je dosti beljakovine. Toraj naj razne krme pametno med seboj pomešava.

2. Naj gleda da si dobi najbolj dober kup krepke krme.

3. Naj skrbi tudi za toplo krmo in za topli hlev po zimi, kateremu pa ne pomanjkuje o pravem času čistega zraka.

Svinjske gnjati hranjevati in krače muh, črvadine in druge gnjusobe varujejo, za to jih je treba v nalašč za to napravljene žaklje iz gostega za žaklje narejenega platna potekniti.

Žaklji se potem trdno zavežejo in na suhem če mogoče proti severni strani obrnjenem prostoru pod streho obesti.

Tikvino seme se da prav lahko lušiti, če se pred lušenjem s kropom popari. Na primer: 3 pinte semena se dene v globoko skledo, se polije s pol maselem vrele vode, se premeša in hitro trdno pokrije, ter kakih 8—10 ur pokrito pusti. Potem so mehanice vlažne mehke, da se lahko lušijo.

G. Vrbanova.

Vabilo k seji kmetijske podružnice Celjske, ki bode zborovala dne 3. febr. t. l. ob 3 uri popoldne v gostilni gosp. Kožerja v Celji po sledečem sporedu: 1. Poročilo o delovanji kmetijske podružnice v pret. letu. 2. Govor o hmeljarstvu — po nemški gosp. Dr. Wilhelm iz Gradca, po slovenski gosp. Hausenbichl iz Žavca. 3. Predlogi podružničnega odbora. 4. Volitve: a) podružničnega predsednika, b) dveh poslancev k glavnemu zboru v Gradec. 5. Posamezni nasveti. — Dovoljen je vstop tudi neudom.

Dopisi.

Iz Maribora. (Čitalnica.) Ker čujemo, da se o gibanji naše čitalnice napačne misli širijo, posebno kar se tiče zadne volitve v od-

bor, hočemo o tej zadevi v kratkem poročati. Na starega leta dan je imela občni zbor, h kateremu se je bilo sešlo lepo število društvenikov. G. predsednik in g. tajnikov namestnik sta poročala v delovanji čitalnice v pretčenem letu, g. blagajnik o stanju čitalničnega premoženja. Temu je sledila volitev novega odbora. Ker so gg. Dr. Glančnik, dr. Grogorec in P. Simon odločno izrekli, da ne morejo več prevzeti zaradi mnogih drugih narodnih poslov (n. pr. pri posojilnici, pol. društvu i. t. d.) volitve v čitalnični odbor, izvolili so se: g. L. Lavtar, c. kr. profesor, v predsednika, g. J. Koprivnik, c. kr. vadniški učitelj, v tajnika, g. J. Škoflek, hranilnični uradnik, za blagajnika; za odbornike pa gospodje: dr. Dominkuš, dr. Serbec, dr. Vovšek, c. kr. sod. pristav, dr. Mlaker, profesor, J. Jenko, železn. uradnik in M. Berdajs, trgovec. Odbor je izvolil v svoji prvi seji, dne 7. t. m. g. J. Jenkota za podpredsednika. V isti seji so se tudi določili dnevi za prihodnje veselice. in sicer: 14. jan. „jour fix“, 21. jan. in 6. febr. ples, 25. febr. in 18. marca beseda in tombola, Jour fix 14. januarja je bil dobro obiskovan. Govoril je g. J. Koprivnik „O čmerljih“. Zbrana gospoda je g. predavatelja jako pazljivo poslušala in njegovo zanimivo predavanje, katero je osvetljeval z zbirko čmerljev in jihovih gnezd iz okolice Mariborske živahno odobravalo. Zleteti bi bilo, da bi se to predavanje priobčilo v kakem beletrističnem, slovenskem listu. — K prvi plesni veselici v nedeljo 21. p. m. bilo je prišlo veliko število odlične gospode. Večer je bil jako zabaven, vse je bilo židane volje. Še le okoli 3. ure zjutraj so se razšli plesalci in plesalke. Veselo je bilo videti, da se je razen navadnih plesov plesal ta večer tudi lepi slovenski ples „kolo“, v katerem se plesalci vadijo vsak četrtek vže več časa. Sploh moramo omeniti, da gibanje naše čitalnice postaja zmerom živahneje in sicer tako, da celo poštene Nemce privabuje.

Od sv. Jurija na Šavnici. (Nemškutarjem roge potrli. — Kaj pa Kreft?) V Gornjeradgorskem okraji začeli so zmagovati Slovenci narodnjaki in poštenjaki. Ziveli! K temu je gotovo nekaj v svojem času pripomoglo bivše kat. pol. društvo pri nas, kakor tudi v velikem številu razširjeni občeprijubljene „Gospodar“. Že smo šteli v Gospodar-ji, kako so se Kreft in njegovi pajdaši v Radgoni prekopicnoli, ter si roge potrli; za to ne čudi se, da še so več enakega vničenja in zapostavljanja doživeli in celo doma. Slavno so namreč zmagali Jurjevčani pri občinski volitvi, ter si zjedinjili za predstojnika izvolili občespoštovanega poštnarja gosp. Fr. Kocmuta; zjedinjeno in častno so tako volili, da še Kreft in pajdaši odborniki niso kamo li, da bi zvonec nosili. Brž jim je odzvonilo, ali kaj se je zgodilo. Neka druga

občina se je potegnola za Krefta, ali bolje Kreft za občino. Ta je Okoslavka srenja, ktera je Kreftu čast skazovala, ktere mu Jurjevčani niso več privoščili, ker so se ga navolili, kakor tudi v okrajnem zastopu. Zakaj se je ta občina usmilila ali na pomoč v odbor pozvala? Že ve zakaj. Občina ima globokoblatne ceste, po kterih je le sedaj mogoče voziti v Dragotinski in Rožički vrh, in da bi vendar enkrat prišlo do popraviljanja cest, volili so za to Krefta — on boče na to v odboru delal ter ceste popraviljal, s tem pa občini zlo koristen in veliki dobrotnik postal.

Iz Solčavskih planin. (Kmet. prijatelj.) Komur je znano, kako težavno se v Solčavo pride, lahko verjame, kako ljubeznivo okr. zastop Gornjegradski za nas v zadevi ceste skrbi. V tem obziru zavidamo Bosnjake. O naših stezah bo vedel tudi „Kmetijski prijatelj“ ktero povedati, ker je k nam polukal. „Prijatelj!“ prepozno si prišel! „Slov. Gospodar“, koji k nam v toljkih natisih prihaja, kakor primeroma le malo kam, te je že toljkokrat in tako lepo priporočal, da za te pri nas nij vernika. Niti sira bi ne zavili v tvoj plaš, češ spridil bi se. Lehko sam uganeš, kako častno mesto ti je bilo odkazano. Kot poštenjaki slovenski ti pa dober svet damo: Ostani doma! Naj te preberajo tvoji botrovi in porodni pomočniki, kojim so malovredni časniki že od nek-daj dušna hrana. Slovenski poštenjaki za tebe ne maramo, ako bi jim tudi zastonj v hišo hodil, ker si lažnjivi prerok sicer v ovčji obleki, pa kaj, ker je še celo ta malovredna.

Iz Šaleške doline. Zarad nepretrganega deževanja bilo je 1882 leto eno slabejših. Ničesa se ni pridelalo v obilni meri, pa še to kar se je, ne da se v prodati, vina se lahko kupi po 20 fl. polovnjak, dasiravno ni bila izvrstna vinska letina. Kje naj dobi toraj kmet denarja da plača dače, ki od dne do dne naraščajo, ako še ovih borih pridelkov, koje odtrga od svojih ust, prodati ne mora? Sliši se, kako lahko se hmelj proda, in to je toliko vznemirilo kmete, da si sedaj že skoraj brez izjeme vsaki pripravlja in prekopava njivo za hmelj; Dajljubi Bog, da bi skoz ta novi kmetijski pridelek prisijale nam ubogim zadolženim kmetom enkrat milejša zora boljše bodočnosti! Kaj pa, ko bi mi kmetje se bolj poprijeli „Kmečkega prijatla“ morebiti bi nam ta vedel svetovati, kako bi se dalo našo težko breme saj nekoliko zljajšati, kajti prijatelj bo vender pomagal prijatlu v vsakej sili! Počakajmo nekoliko, ako postane kdo skoz „Kmečkega prijatla“ srečen, tak bo Št. Iljski učitelj g. T. Kunstič v kratkem „millionar“. Le poslušaj ga enkrat, kedar se bo ravno nasrebal modrosti iz tega lista, kako ga bo hvalil in priporočeval vsakemu prijatlu, ja po zanesljivih virih sem izvedel, in se še celo

sam prepričal, da še v cerkvi pri orglah, med pridigo čita ta, in druge temu enake liberalne liste. Kaj pa velečastiti gospod župnik k temu rečejo? Ali jim mar ni znano to, kar vejo že tri župnije? Hej vrli Št. Iljčani! s kora z liberalcem, naj doma v svojej celici bere sv. katoliškej cerkvi in milemu slovenskemu narodu nasprotne liste, kder ga ne bodo č. g. župnik s pridigo motili, k orglam postavite pa če se ne poboljša enega domačih fantov, ki si morajo po tujih župnijah kot organisti svoj bori kruh služiti „Klerikalec“.

Od Svetinj. (Posnemajte!) V nedeljo t. j. 14. januarja imel je naš krajni šolski svet sejo pod predsedništvom vrlega narodnjaka g. Josipa Simoniča, veleposestnika v Ivanjkovcih. Najpred obravnavalo se je zidanje novega šolskega poslopja, in pri tem videlo se je, da so Svetinjčanje resen jako vneti možje za šolo in njeni napredek. K sklepu seje stavil pa je izvrstni narodnjak gosp. Franjo Vraz, kmet v Cerovcih, ta-le predlog: Krajni šolski svet Svetinjjski naj od danes v slovenskem jeziku uraduje. — Ta predlog se je z veseljem enoglasno sprejel. To je res velik korak. Nedvomno je, da se narodna zavest bolj in bolj razširja. Sedaj ko je volitev predstojnikov, najlepša prilika je, da zahtevate slovensko uradovanje tudi pri občinah. Predstojniki Svetinjjski, tudi vi pokažite, da ljubite res mili slovenski jezik. Pokažite, da ste značajni možje ter ne poslušajte nesramnih Judežev, ki zatajujejo jezik svoje ljube matere, ki jih je rodila. Tedaj pogumno, neustrašno naprej!

Narodnjak.

Sv. Urban pri Ptuji. (Mlad šnopsar.) V 2. št. „Gospodarja“ je bil od tod dopis o požaru, kateri je na starega leta den vpepelil dvojno pohištvo blizu cerkve, eno pa močno poškodoval. Tukajšnjim žandarjem se je posrečilo dobiti v pest požigalca. Doma je na Strazah pri sv. Roprtu v Slov. goricah. Imé mu je Jožef Rojko. Star je 16 do 17 let. Obstal je da je uže na četrilih krajih užgal. Vprašan zakaj je to storil, je odgovoril, da se je „šnopsa“ napil in žveplenkami užgal potem, „ker se mu je dopadlo, da takó lepo gori.“ — Fant res kaže na obrazu, da „šnops“ ljubi. Bled, upadlega lica, zanemarjene obleke, slabo izrejen, je ta mlada pošast podučljiv izgled, kam pelje pijača žganja. Škoda, ki jo je samo pri sv. Urbanu napravil, se ceni nad 1200 goldinarjev. — Nesrečnežem so dobri farani radi pomagali. Tudi naš svitli cesar so na prošnjo, kot blagi oča vseh, lepo pomoč poslali. Bog jih naj ohrani! Bog njim naj poplati! —

Iz Konjic. (Slovenski župani, ne pljuvajte v lastno skledo.) Nemškutarji očitajo mnogim županom, da so prošnje do državne zbornice zaradi enakopravnosti Sloven-

cev z drugimi avstrijskimi narodi samovoljno podpisali, pa niso bili sklicali občinske odbore. V tem oziru se našim županom krivica stori. Le tisti župani, ki so Miheličevo prošnjo podpisali in prosili, da bi se šole in sodnije čisto ponemčevale, da bi kmeti Slovenci le nemške odloke in razsodbe prejemali, le tisti niso se upali, pred občinske zборе stopiti, ter Miheličevo, Slovincem škodljivo prošnjo predlagati in jasni. Jeden teh vbogih in zapeljanih županov je znani Matijec iz Skomra pri Vitanji. Vlekel je zmirom z nemškutarji, za poštene Slovence, ki so mu svetovali, zapustiti nevarno in nenaravno pot judeštva, ni maral. Obljubil je nekokrat da se bo spokoril, ali zapleten je bil vže preveč v mreže nemčurske. Uzroki in nasledki so zdaj vsakemu očitvidni in jasni. Z zloglasnim Braunseis-om, pisarjem Vitanjskim, je odril vboge rezerviste, ter jih goljufal za krvavo zasluženi denar, več ko za 200 goldinarjev. Oba sta zategadelj zatožena zavoljo goljufige in se bode skoraj vršila obravnava pred okrožno sodnijo v Celji. Okrajno glavarstvo celjsko je tudi Matijec-a vže kot župana odstavilo, kar se tem bolje odobruje, ker nima pri srenji nobenega zaupanja več. Obžalujemo Matijec-a, ker vemo, da je bil zapeljan, ali naj bode on pravi kažipot vsem nemčurkim županom, ki so pljuvali v lastno skledo. Mi se še vendar nadejamo, da bodo tudi tisti župani skoraj razvideli, da so le sredstvo zagrizenim nemčurjem Vitanjskim, Konjiškim in Loškim, razvideli bodo, da jih zlorabijo. Naj se ti zapeljani Slovenci zdramijo, naj kažejo sovražniku hrbet in naj se podajo zopet v blago krilo blage svoje matere slovenske. Žalostna osoda in velika nesreča Matijec-eva naj jih v tem spodbuja; to želi vsak pošten rodoljub.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ruski minister plem. Giers mudil se je tri dni na Dunaji, bil od cesarja sijajno sprejet, k mizi povabljen in sploh mnogo spoštonan. Pravijo, da je to dobro znamenje miru. Bog daj! — Gosposka zbornica obravnava sedaj šolsko in obrtnijsko postavo. Obedve ste silno potrebni; šolska postava pa za Dalmacijo in Gališko ne bode veljala. Za reguliranje Mure dovoli letos državni zbor 53000 fl. in Savinje 8000 fl. Česki poslanec Matuš je nasvetoval, naj se dosedanje kupčijske zbornice razdelijo na dvoje, namreč v kupčijske in obrtnijske zbornice, kajti do sedaj so tam trgovci prvo besedo imeli in se za potrebe in koristi obrtnikov malo brigali. — Koroški deželni šolski svet je baje od ministra Konrada vprašan, kaj misli storiti, da Slovenci dobijo slovenščine zmožnih učiteljev? Na južnem Tirolskem zopet Italijani močno rogovilijo in vla-

da je toraj ukazala uradnikom ostro postopati zoper rogovileže. — Na Ogerskem so v državnem zboru sprejeli postavo zoper oderuhe ali lihvarje. Močno iznemirja ministre žalostna prikazen, da se vedno več ljudi iz dežele seli v Ameriko. So pač dače na Ogerskem uže prevelike, razsajanje Judov in magjarskih kričavec presilno. Največ izseljencev štejejo v Saroškeji županiji. — Katoliška gimnazija v Travniku šteje mnogo bosenskih dijakov; v Sarajevu nameravajo višjo bogoslovsko — filozofično šolo ustanoviti.

Vnanje države. Na Francoskem zmešnjavam ni konec. Republikanci hočejo v državnem zboru poslancev iztirati vse prince cesar Napoleonove in kraljevske burbonsko-orlejske rodbine pa ministri in predsednik Grevy in starešinstvo se temu protivi. Stari ministri so odstopili in nekov Fallieres je sestavil novo ministerstvo. V torek je zagovarjal prince pred poslanci pa so ga nezavednega iz zbornice morali odnesti, ker je omedleval. Francoska, freimaurerska republika je res v nevarnosti. — Nemški cesar je papežu pismu pisal in nekoliko obljubil katoličanom krivične postave dati spremeniti. Bismark je veliko se pogajal z ruskim velikim knezom Nikolajem in potem je telegraf imel veliko posla s telegrafiranjem na Dunaj, kder se je mudil ruski minister Giers, Pravijo, da so se Rusija, Nemčija in Avstrija porazumele. — Kronanje ruskega carja bode v Moskvi meseca maja. — V Rimu čepijo tudi zarotniki in sovražniki naše Avstrije, ki vedno kralja ščujejo v boj zoper nas. — Turki zahtevajo od ubogih Bolgarov v Rumeliji 27 milijonov frankov davka. Toliko deželica ne zmore. — Egipčanom se v osrednji Afriki res slaba godi. Nekov „krivi prerok“ Mahdi je v dveh letih 50–60.000 Egipčanov pobil in lani zopet uničil 3000 egipčanskih vojakov. — Izenadila je zopet ves svet novica, da so Angleži turškemu cesarstvu vzeli zopet velik kos dežele, namreč v Arabiji, 8 sultanov tamošnjih priznava angleško vrhovno oblast. Angleži so sedaj največji grabeži na sveti!

Za poduk in kratek čas.

Jezik v ljudskih šolah na Slovenskem.

(Odkritosrčna beseda slovensk. kmetu.)

Zapisal dr. Jos. Sernec.

II. Pri nas hočejo nekteri, naj se ne govori in uči otroku v tistih besedah, s katerimi doma učijo in govorijo starši! — Na mesto, dalbi se v teh mladih letih vsa pozornost učiteljska obračala na to, da ubogemu otroku z najmanjšo težavo v glavo spravi vse ono, česar potrebuje za svoje življenje, hočejo pri otroku pretrgati

to vse in začnejo mu utepati, da se pravi hiša po nemški Haus, pes, Hund, ga učijo brbljati: ich gehe, du gehst, er geht, itd. in otrok spre-govarja vse to, kakor da bi se rešetal, pa ne ve nič, kaj to pomeni. Otrok bere s časom gladko nemške besede, — duša pa ne čuti nič, ker besede ne odmevajo v srei. Ubogo majhno dete, če je še tako pridno in pametno, pač ne razume tuje besede, če prav se trudi dan za dnem! Če bi pa tisto se reklo mu ali čitalo v maternem jeziku, kako hitro bi vse razumelo. Koliko krati bi se z veseljem spominjalo, da je to in to že doma tudi čulo ali videlo!

Ubogi naši otroci, od njih hočejo, da se jim uboga glavica zmoti uže v času, ko še itak ne znajo prav misliti, v času, kedar bi mogla skrbna in rahla roka napeljavati na vse lepo, dobro in pobožno in na premišljevanje o vseh stvaréh. Na mesto tega pa se začne babilonska zmotnjava z rešetanjem, kakor: „ich wäre gewesen, du wärest gewesen itd. In tako hočejo deco trpinčiti po več let!

Bog nas varuj takega nauka. Zdi se mi, kakor da bi se s kamenom po glavicah tolklo ubogim otrokom!

K temu prevelikemu trpinčenju pa še pride to, da otrok od vsega tega nič nima. Nemščina se ni prejela pri otroku. Nihče ne more trditi, da bi slovenski otrok, zapustivši takšno nemško ali na pol nemško ljudsko šolo bilo pozneje v stanu, brati z razumom nemških knjig ali časopisov.

Doma pozabijo otroci hitro tistih par nemških besed, katerih so jim vbili v glavico, in ne ostane jim dostikrat nič v spominu, kakor to, da se jim je na ogled stavil nemški jezik, kakor nekaj prav imenitnega, slovenski materni jezik pa kakor nekaj prav malo vrednega! — Če se našemu otroku vedno s tako strogostjo sili nemščina, hitro zapazi, da učiteljem ni nič mar za slovenščino, posebno pa, če šolski nadzorniki pri skušnjah le največ vprašajo za znanjem nemškega jezika. Otroku se s tem dostikrat vcepi ali hoče vcepiti nekšno zaničevanje maternega jezika, — tistega jezika, v katerem edinem otroku oča in mati dajajo svoje dobre nauke in zapovedi, v katerem vsi molimo k Bogu!

Ljubi slovenski starši! V tem tiči nekaj silno napačnega in nevarnega. Ako se otrok odstrani od maternega jezika in se mu hvali tudi jezik, ako se otrok začne bahati, da zna nekaj besed drugega jezika, — se mu gotovo vzame tudi najboljše otročje čutje do svojih slovenskih staršev in do njihovih prostih domačih naukov. Otrok se odstrani od dobrih šeg in izgledov svojih staršev in tako se s tujino v premladih letih ne samo skvari naravna pamet, ampak popači se mu tudi nedolžno staršem uklonjeno otročje srce! Ta moralična škoda se ne more nikoli dosti prevdarjati.

Le pomislite, odkod dobivajo pobožnosti, poštenja, ljubezni do staršev in do drugih, odkritosrčnosti in pravičnosti, odkod če ne po nauku svojih staršev v mladih letih? Ako se pa otrok v ljudski šoli potuje proti lastnim svojim staršem, — ali ga bodo prijele nemške besede v njegovem srcu, če mu kdo v tem jeziku hoče pridigovati čednosti in pobožnosti? — To ni verjetno, vsaj je treba najbolj nježnih in najsladkejših slovenskih besed, da se gane otročeje srce, — kako bi mogle tuje besede oblažiti otroka!

Otrok mora po vsem tem dobavljati svoj nauk za dušo in za človeško trudapolno življenje vsaj do svojega 12. leta le v svojem materinem jeziku. Drugače je to samo barbarično trpinčenje, katero mu zmoti razum in pohujša srce!

Nemec pošlje svojega otroka še le z 12. ali 13. letom v latinske ali realne šole, — in v teh šolah še se le začne učenje tudi v drugih jezikih, kakor v latinščini ali francoščini itd. Čemu toraj pri nas vpeljavati druge nenaravne in tedaj pogubljive šege!

Če naši otroci 12 ali 13 let stari zapustijo ljudsko šolo in ostanejo doma, jim nič ni treba, kakor to, da znajo dobro pisati, brati, dobro računati, da poznajo imenitnejše živali, rastline po njihovej koristi ali škodljivosti, da vejo kaj o naši zemlji, o morji, rekah in planinah, o narodnostih in njihovih šegah, da vejo pisati pisma o vsem, kar je treba, da vejo sestavljati kako manjšo pobotnico in kako se knjige vodijo o dohodkih in stroških pri gospodarstvu, da vejo sadna drevesa cepiti, itd. itd. — in da so se navadili brati tako, da jim je vsaka dobra knjiga, vsaki dobri časopis le prijatelj za nauk in za zabavo, iz kterega si zna dobiti vedno več znanosti leto za letom do svoje starosti. — To potrebujejo otroci. Kaj torej komu mar, ako računi otrok v slovenskem jeziku, — da le dobro računi, da ga nikdo ne more prevarati in dosti je. Kaj to tujcem mar, če izšolani otroci segajo po slovenskej knjigi in časniku? Hvala Bogu, če le sploh prav radi berejo. V slovenskih tiskovinah se ne nahaja nikoli nič grdega, nevarnega, zapeljivega, med tem ko je v nemščini veliko pregrešnih, lažljivih in zapeljivih knjig in časopisov! (Konec prih.)

Smešnica 5. Nemškutarček se baha, kako da mu „švabščina“ gladko teče. Sodelavci ga vprašajo: povej nam, kako bi hlapcu nemški rekel: daj konju nekaj sena? Nemškutarček odgovori: bi pač rekel: „gips za cvaj grošen haj, da bo Rus essen.“ T. S.

Razne stvari.

(Slovenske posojilnice.) Na povabilo g. Mihaela Vošnjak-a so se sešli ravnatelj-

ski udje slov. posojilnic dne 21. t. m. v Celji in tam sklenoli ustanoviti „zvezo slovenskih posojilnic“. Kot načelnik te zveze se je volil ravnatelj celjske posojilnice g. Vošnjak, kot udje načelstva pa g. dr. B. Glančnik, ravnatelj mariborske posojilnice in g. dr. Pitamic v Postojini. Glavni namen te zveze je pospeševati napredek posojilnic na celem Slovenskem. Sedež tej zvezi bo v Celji.

(Čujte, čujte, Slovenci.) Pri sv. Lovrencu v Slov. gor. se je v nedeljo pred cerkvo neko nemško oznanilo bralo, katero je poslal nemško ali „kuheltajč“ neki mlinar iz Vinterovec pri sv. Urbani, ne iz Prajzovskega, ampak na Slovenskem pri Ptuji. Slovenci spoštujemo svoj materinski slovenski jezik!

(Praktična metodika) je ime novej knjigi, katero je spisal in založil marljivi pisatelj g. Ivan Lapajne. Ravnatelj meščanskej šoli v Krškem. Cena 80 kr.

(Nesreče.) V Mitavi na Ruskem je pogorelo gledališče, blizu iztoka Labe v morje utonila je ladija „Cimbria“, da je od 500 ljudij komaj 50 življenje otelo, in v Angleškem je silen vihar ubil 200 ljudij.

(Občina sv. Benedikt) v Slov. goricah in Šavnica je podpisala slovensko prošnjo za enakopravnost.

(Celjska mestna fara) naštela je lani 255 krščencev, 362 mrtvecev in 57 parov bilo je poročenih.

(Okrajni zastop) daje leseni most v Laškem podreti in železen postaviti, kar bo 32.000 fl. To bode ubogi okraj hudo stiskavalo.

(Slovenski poslanec dr. Tonkli) je v finančnem odboru nasvetoval resolucijo, da se ima v vseh srednjih šolah na Slovenskem za slovenske dijake upeljati slovenščina kot učni jezik in da se mora uže v šolskem letu 1883/4 začeti izpeljavati. Resolucija bila je sprejeta. Slava!

(Iz Pretecinec) se nam piše, kako župan uraduje vojakom na odpust prišedšim: Gemeld amt ²⁴/₁₂ 82 fort nacht ²⁸/₁₂ 82 gemeindeamt Radislawzen, Ludwik Osterz, Gemeindeforschtand.

(Iz Zagreba) nam poroča prijatelj o smrti g. Žepiča, ravnatelja tamošnje gimnazije, Ranjki je bil rodom Slovenec, 53 let star in 27 let profesor.

(Nekam zginila) je 18letna slepa Paulina Wessely iz Maribora, da ne vedó, kam.

(Po Dravi voziti) smejo flosarji od Ruš dalje proti Mariboru.

(V Arvež) je prišla od nekod trepasta, gluho-nema ženska ter porodila zdravo deklico.

(Učiteljsko društvo celjsko) je izvolilo g. Lopana v predsednika.

(Dolgo čakajo) na novega notarja v Šoštanji. Kaj neki delajo?

(Čitalnica šoštanjska) je tamošnjemu okraju velika potreba, da se neti ogenj narodne zavesti. Zatorej gre res velika hvala rodoljubom, ki jo vzdržujejo.

(Iz Ptujja) se poroča, da je kmet Poljanec v gozdu drevesa podiral pa je bil ubit; njegov sin gre pozneje brunov nalagat; kol lanec zarajtla, zlomi se drog, ga udari po glavi, da je k priči mrtev.

(Dva nemškutarska ptiča) Braunseisa, srenjskega pisarja v Vitanji in župana Matijeca v Skomrih, ki je podpisal Mihaličevo peticijo, je sodnija zaprla, ker sta iz deželskih brambocev denarjev izžmikala. Braunseis je bil debel in kosmat prijatelj celjskega nemškutarja dr. Glantschnigga. No, sedaj bodo bliže vkup!

(Krščanskega nauka) nimajo otroci v šolah nemčevalnicah v Pekrah in Sevnici. Schulverein bi moral za to skrbeti. Ker tega ne stori, zato bode treba po postavi šoli zapreti.

(Nemški profesorji) so v Pelznem na Českem tamošnje nemške dijake tako slabo za avstrijsko domoljubje vzredili, da se ti upajo v krčmi po napevu cesarske pesmi zakroliti pruskonemško: „Deutschland, Deutschland über Alles“. Ondi se tudi poje, naj bi Nemčija pograbila Tirolsko itd.

(Grad) Dornavski je kupil g. Pongrac, Ebensfeld pa dunajska hranilnica, Turniše je tudi baje na prodaj.

(Krompirvahtarca) grize zopet po duhovnikih, takrat si je izbrala tudi č. g. dr. Šuca. Kaj pametnega pisariti njeni komedijanti ne znajo, zato pa nesramno psuje, ker se bržčas zanašajo na ugodne porotnike.

(Slovensko prošnjo) državnemu zboru poslali so vrli narodnjaki občine sv. Benedikta v Slov. goricah in Šavničke.

(Spremembe v Lavantinski škofiji) Č. g. Franc Jug je postal mestni vikar, č. g. dr. Augustin Kukovič, mestni kaplan, katehet na gimnaziji in meščanskej šoli v Ptujju, č. g. Anton Lednik, kaplan v Vojniku, č. g. Jožef Sattler, kaplan v Rušah, č. g. Jakob Cajnkar, kaplan v Kapeli.

(Katoličen. podpornemu društvu v Celji) so darovali po 10 goldinarjev: Prečast. gospod Anton Žuža, kanonik itd. v Laškem trgu, vlč. gospod Matija Stagoj, župnik v Terbovlji in sl. obč. zastop celjske okolice. Po 5 goldinarjev: Čast. gospod Jožef Valenčak, kpl. v Trbovlji in gospod France Kmecl, posestnik v Celji. Po 3 goldinarje: Čast. gosp. Gregor Presečnik, kaplan pri sv. Magdalen in bl. g. Jožef Sklona, ces. kr. ministerj. vodja. Letnino s 2 gold. so odrajtali: Gospa J. Jänzer, A. Štuler, A. Fludernik; več neimenovanih in nekteri podporniki: 13 gold. 82 nkr.

(V slov. bistriškem) okraji bi močno želeli bilo, da bi Slovenci propad Šorschaggov porabili in zmagali pri volitvah za okrajni zastop. Tako bi dosegli, da bi čisti dobiček tamošnje hranilnice tudi okrajčanom služil v korist, ne pa mestu samemu.

(Slabo navado) imajo fantje po nekod v konjiškem okraji, da hodijo pod okna prežat in gostovanjšakev dražiti. Pogosto hodijo tudi upijati pred hiše, kder imajo mrliča. Ko bi se hoteli poboljšati in ponočno razsajanje pustiti!

Loterijne številke:

V Gradci 27. januarja 1883: 75, 31, 46, 69, 33.
Na Dunaji „ „ 55, 43, 20, 27, 57.
Prihodnje srečkanje: 10. februarja 1883.

Tržna cena

preteklega tódna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	6	98	5	—	4	68	2	80	5	62	4	50	4	90
Ptuj	9	25	7	—	7	50	6	60	6	25	5	50	6	30
Celje	9	—	7	32	5	70	3	98	6	45	5	60	6	50
Gradec	7	60	5	58	4	96	3	38	4	50	5	7	4	18
Ljubljana . . .	8	28	5	38	4	57	3	10	5	98	4	3	6	18
Celovec	7	48	5	57	4	80	2	52	4	58	5	—	5	—
Dunaj } 100	10	10	7	87	9	12	6	85	6	20	8	85	—	20
Pest } Klg.	9	55	7	15	7	50	6	30	5	85	6	82	6	30

Oznanilo.

Ravnateljstvo c. k. privileg. vzajemne zavarovalnice proti ognju v Gradci naznana p. n. deležnikom, da se je vplačevanje deležnine za leto 1883 pričelo dne 1. januarja 1883. Plačuje se ali v Gradci (Sackstrasse št. 18/20) ali pri distriktnem komisarji.

Tistim p. n. deležnikom, ki so uže prvih devet mesecev l. 1881 svoja poslopja imeli pri tej zavarovalnici zavarovana, in so nepretrgano od tiste dobe pri njej ostali in še tudi letos (1883) ostanejo zavarovani, se daje na znanje, da se jim vsled sklepa, sprejetega v občnem zboru dne 20. junija 1882 in po upravnem svetovilstvu nasvetovanega, odbije pri deležnini zadnjega leta nastavljeni, pet procentov, to pa od dobička v upravnem letu 1881 prigospodarjenega. Vsled tega plačajo takšni zavarovanci letos za pet procentov menjšo zavarovalnino.

V Gradci meseca januarja 1883.

Ravnateljstvo

c. k. priv. vzajemne zavarovalnice v Gradci.

Podučiteljska služba

se bodo podelila stalno ali začasno na sledečih dveh ljudskih šolah:

- v Cirkoveih, trirazrednica v IV. plačilni vrsti, in
- pri sv. Janži na Dravskem polji, dvo-razrednica v IV. plačilni vrsti i s prosto izbo. Prosila se naj postavnim potem pošljejo do konca svečana t. l. dotičnemu krajnemu šolskemu svetu.

Okrajni šolski svet v Ptuj

dne 28. januarja 1883.

Prvostnik:

Premenstein.

Priporočilo.

Na sejmih in ob drugih posebej naznanjenih dneh bodem v Jarenini, pri sv. Jakobu, sv. Jurji, sv. Ani, sv. Trojici, sv. 3 Kraljih, sv. Antonu vsakovrstne kože prejemal in je tudi tam zvesto in mogoče dober kup vdelane nazaj postavljaj, tudi priporočim dobro usnjato blago.

Alojs Lehr,

usnjar v Apačah.

2—3

Hiša na prodaj.

V trgi Brašlovskem (Frasslau) je hiša šte. 14. proti ugodnim pogojem iz proste roke prodati. Hiša je zidana, z opeko krita, ima pri tleh 2 veliki sobani, 1 čumnati, 1 shrambro za jestvine, obokano kuhinjo in klet. Pod streho je še ena večja sobana. Na dvorišči je gospodarsko poslopje s kravjim in svinjskim hlevom, vse v najboljem stanju. Zraven ste dve njivi 13 ar. 30 □m. veliki, vrta 1 ara 65 □m. Posestvo sodi najbolje za kakega rokodelca.

Več pové lastnik Franc Sedounik v Ljubnem šte. 94 (Laufen, Bezirk Oberburg), pošta: Ljubno — Laufen. 2—3

4-8

Posojilnica v Celji

sprejema hranilne vloge (vklade) od vsakega, bodi si ud ali ne in daja

5 gld. od 100 gld. na leto obresti.

Uradni dan vsaki torek dopoldne.

Dražba cerkvenega vina.

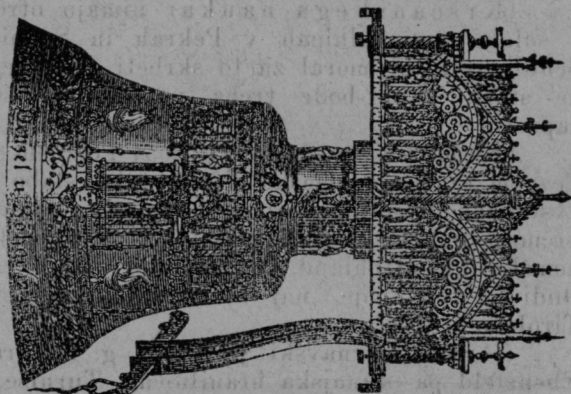
V pondeljek, to je 5. februarja se bode 10 polovnjakov vina od leta 1882 v farovžu pri zgornji Kungoti prodajalo.

Šinko, župnik.

<p>Livarna, Badgasse Nr. 9, blizo sl. cerkve.</p>	 <p>C. kr. privil.</p>	<p>Številnih priznaji za zlite zvonove je priredjenih za ogled.</p>
--	---	---

zvonarna in livarna

g. Janeza Dencel-na in sinov
v Mariboru,

zliva posebno izvrstne zvonove in najcenejše zvonovine v vsakej velikosti s iz nova izumljenimi pre-gibnimi kronami (ki se naj ne jemljejo za navadne debele, lite tečaje) na vsakojaki glas, katerega koli do želi, bodi v popolnih, vbranih akordih ali kot spolnilo že obstoječih starih zvonil z jasnim in čistim glasom pod poročtvom; zvonove, ki se s starim nebi vjemali, vzememo zopet nazaj. Zvo-nilno spravo priskrbimo iz razne robe, kakoršno pač kdo želi: iz kovanega, iz litega železa ali iz bešemerskega jekla in iz hrastovega lesa in sicer po novem načinu z blazinicami na perotih takó, da se zelo lahko zyoni in v zvoniku nič ne tese.

Ilustrirane brazce dopošljemo, kdor jih želi, brezplačno po pošti. 8—8

10-12

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller
v Mariboru, Viktringhofgasse.